

У ПЕРЕДЧУТТІ ТОРГОВИЦІ

Відомий український літературознавець Григорій Костюк у своїх споминах «Окаянні роки», які побачили світ 1978 року в Торонто у видавництві «Діалог», згадує про трагікомедійну історію одного з арештантів Лук'янівської в'язниці. Його, головного інженера Дніпровського пароплавства, було арештовано за саботаж і образи вождя партії й уряду. «Злочин» полягав у тому, що він начебто противився виконувати наказ наркома транспорту СРСР Лазара Кагановича, згідно якого поїзди і пароплави повинні були запрацювати ефективніше й рухатися швидше. Але наркомові невтямки було знати, що парові казани розраховані на обмежену силу тиску пари в казнах. І вище зазначеної межі жоден технічно освічений керівник не дозволить таких експериментів. Але большевицькі «слуги народу» краще знали, як досягти високих результатів. Тож секретар партійної організації Дніпровського пароплавства викликав до себе головного інженера й нагадав, що відтепер пароплави повинні рухатися швидше. Інженер намагався пояснити, що це технічно неможливо. Партійний начальник заперечив. Мовляв, є наказ наркома і треба його виконувати. А як це зробити – це вже справа головного інженера. Той у відповідь нагадав, що Каганович замолоду мав якийсь стосунок до виробництва шкіри, отож може вказувати як ліпше м'яти її, але на яку потужність повинні працювати парові казани паровозів-пароплавів, це не його компетенція. Така позиція головного інженера була розцінена як образа партійного вождя і саботаж його наказу. Інженер був арештований і у висліді дістав вісім років ув'язнення в концтаборі.

Ця невігдана історія мимоволі викликає певні асоціації з діями сучасних «слуг народу», які невгавно демонструють кричущий непрофесіоналізм у різних сферах державного будівництва.

Згадаймо, як у квітні 2021 року Олексій Резніков, тодішній віце-прем'єр, міністр з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України, на тлі скупчення російських військ біля кордонів заявив, що війни не буде. Мовляв, «потрібно займатися мирним життям для кожного, хто живе в Україні. І сподіваюся, такі ж настрої у росіян». У листопаді 2021 року, вже в іпостасі міністра оборони, Олексій Резніков в інтерв'ю «Голосу Америки», заявив, що великого наступу Росії і захоплення нових територій України не буде: «Якщо більшість населення Росії боїться війни, то навіщо їх лідеру іти війною?»

Широкомасштабна війна таки почалася, попри заперення-переконавання Резнікова. Ба більше. В очолюваному ним Міністерстві оборони України почали вибухати скандали, пов'язані із закупівлею за завищеними цінами товарів і обладнання для армії. Тож 4 вересня 2023 року Олексій Резніков написав заяву про відставку. Його місце зайняв голова Фонду держмайна Рустем Умеров. Попри те, що у вересні 2023-го Вищий антикорупційний суд зобов'язав НАБУ (ухвала ВАКС від 25 серпня по справі 991/7415/23 – ociety.comments.ua) порушити проти нього кримінальну справу. 26 листопада 2024 року у Верховній Раді був зареєстрований проєкт постанови 12249 про звільнення Рустема Умерова з посади міністра оборони України. Цьогоріч, у січні, НАБУ розпочало кримінальне провадження проти Рустема Умерова – йдеться про можливе вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 364 КК України (<https://glavcom.ua>). Про низку скандалів у Мі-

ністерстві оборони не згадуємо. Хай там як, але саме Рустем Умеров очолював українську делегацію на переговорах у в Ер-Ріяді...

Прикладів призначення нефахівців на високі державні посади хоч греблю гати. Приміром, тривалий час у РНБО порядкували зоотехнік, шоумен, фармацевт, перекладач. СБУ очолювала людина без державного, безпекового і військового досвіду, з вельми сумнівним послужним списком...

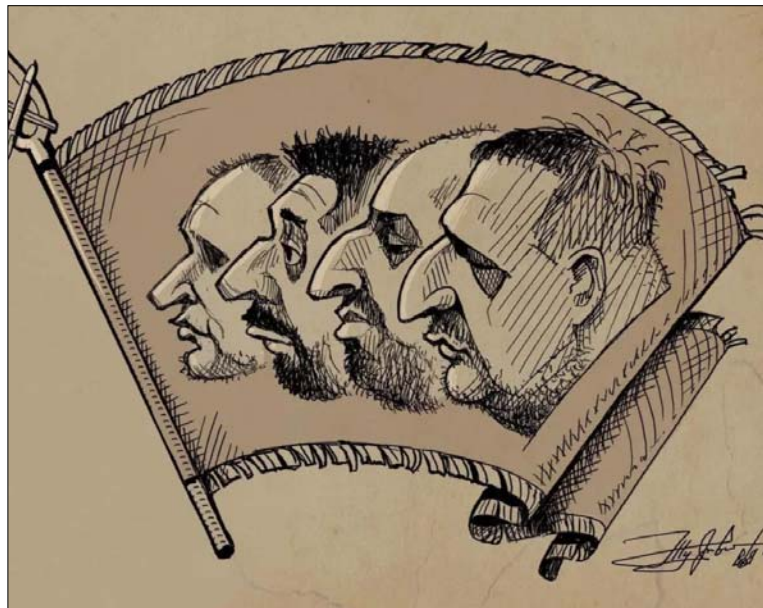
Ті, хто ухвалюють доленосні для держави рішення, спроможні думати бодай на кілька ходів наперед? Приміром, у січні цього року Повітряні сили отримали наказ перевести техперсонал і зенітників у піхоту. Помовчимо.

А ще в Україні відсутня фахова дипломатія – витончене мистецтво спілкування, організації та ведення міждержавних перемовин. В умовах війни дипломат – це по суті військовий, який виконує директиви керівництва своєї держави, реалізує її політику. Зрозуміло, що для досягнення визначених цілей потрібні знання та професійні навички, володіння дипломатичним інструментарієм. Бути справжнім дипломатом складно. Дипломатія – це здатність схилити на свій бік іншу людину. Якщо дипломат сказав «так», це означає «подумаю». Якщо дипломат сказав «подумаю», це означає «ні». Якщо сказав «ні» – він не дипломат.

Результати військового протистояння визначаються не лише на полі брані, але й на дипломатичному фронті. А що в нас? Помовчимо.

Ст. 106, п 5. Конституції України надає президентові України право призначати послів. Зрозуміло, що за цим правом слідує й велика відповідальність. Особливо коли йдеться про затвердження кандидатури амбасадора без досвіду дипломатичної служби.

Досить згадати скандальну історію призначення амбасадоркою України в Болгарії Олесі Ілашук – по суті це був стратегічний провал. Далеким від ідеалу було призначення послом у Словенію ексміністра оборони – людину з сумнівним бекграундом. Не все прозоро з призначеннями амбасадорів до Швейцарії й США. Є запитання і до новопризначеного посла в Нідерландах...

Є дипломатія не лише в «білих рукавичках», але й в «чорних» – складна, часто непомітна повсякденна праця професіоналів у консулятах, при підготовці перемовин не лише міжнародного рівня. Від їхньої майстерності значною мірою залежить виживання держави.

Чи хтось з українського дипломатичного корпусу ініціював 4 квітня скликання Радбезу ООН після нищівного удару балістичною ракетою «Іскандер-М» з касетною бойовою частиною по житловому кварталу Кривого Рогу? Інформацію про Криворізьку трагедію треба було максимально оперативно використати/поширити в інтересах України, аби нагадати світові, американцям і європейцям про жахіття, які коїть держава-терорист.

Яким чином відреагувала українська амбасада у Вашингтоні на чолі з Оксаною Маркаровою на цей злочин рашистської воєщини і на цинічні брехні головного путінського речника, який брутально заявив, що московити жодних ударів по об'єктах соціальної інфраструктури в Україні не завдають?

Якщо Володимира Зеленського «неприємно здивувала» реакція посольства США в Києві на ракетний удар по Кривому Рогу, то одне з пояснень цьому полягає в непрофесіоналізмі українських «айворників» – спеціалістів з інформаційних воєн та імпотентності вітчизняних ЗМК.

Далі. Україна і США домовилися укласти угоду про розробку критичних мінеральних ресурсів України. Однак після скандалу між Трампом і Зеленським 28 лютого в Білому домі процедура підписання документів провалилася.

Цього тижня у Вашингтоні почнеться новий раунд переговорів щодо узгодження подробиць злочасного проєкту стратегічної угоди зі Сполученими Штатами про корисні копалини.

За словами першої віцепрем'єр-міністерки України – міністерки економіки України Юлії Свириденко до складу нашої делегації увійдуть представники міністерств економіки, закордонних справ, юстиції і фінансів. Хто саме – невідомо. Невідомі й експерти. Серед них геть усі є висококласними професіоналами й патріотами?

Очільник МЗС України Андрій Сибіга акцентував, що угода про копалини аналізується на відповідність законодавству України, оскільки «ця угода має відповідати інтересам обидвох країн, і у нас є своє законодавство». Резонно.

Українська делегація має чітко визначитися з ключовими пунктами цієї контрверсійної міждержавної угоди. Наші експерти повинні озвучити «червоні лінії» американській стороні.

В історії цього злочасного документу вочевидь є свої «скелети» – недарма Володимир Зеленський доручив СБУ перевірити, хто злив текст проєкту американо-української угоди в засоби масової інформації. Дійшло навіть

до ретельної перевірки на поліграфі представників кількох міністерств. Очевидно, документ містить питання неприємні, м'яко кажучи, для України. Принаймні в оприлюдненій редакції угода про корисні копалини виглядає винятною на користь Сполучених Штатів

7 квітня 2025 Kyiv Post познайомив своїх читачів з міркуваннями щодо згаданої угоди Джорджа Волошина – американського високопосадовця у відставці, який брав активну участь у багатьох благодійних програмах за участю України.

На його думку, Дональд Трамп, можливо, прощтовхував «угоду про надра» дещо жорстко, але з деякими модифікаціями вона може бути вигідною для обох країн. Цитуємо: *«Трамп відхилив попередню пропозицію Зеленського обміняти пріоритетний доступ до природних ресурсів України на гарантії безпеки США. Він визнав, що це відкриває надзвичайні можливості для Сполучених Штатів. Доступ до українських активів виведе США на передові позиції в глобальній конкуренції за природні ресурси – особливо ті, які необхідні для збереження та використання технологічної переваги США.<...> Угода повинна відображати, як за тоном, так і за змістом, що Україна є власником активів і надає своєму американському партнеру в цьому спільному підприємстві пріоритетний доступ до розробки та монетизації своїх ресурсів, зокрема тих, що будуть перелічені. Україна не є країною третього світу, і обидві сторони дуже зацікавлені в успіху цього підприємства. <...> Україна повинна зберегти за собою остаточний контроль і мати свободу розірвати угоду або вимагати призначення іншого «Генерального партнера».*

Постає питання: чи достатній професіоналізм у української делегації, щоб ефективно оборонити інтереси України?

«Під час розгляду проєкту угоди Президент Зеленський має залучити до роботи іноземну юридичну фірму (бажано з Великої Британії), яка спеціалізується на «мінерально-сировинних угодах». Умови, викладені на 55 сторінках, є складними. Юристи, які не мають досвіду роботи в цій сфері, будуть у вкрай невідповідній становищі, намагаючись знайти «диявола в деталях» (Джордж Волошин).

Ми не знаємо, чи був присутній здоровий глузд при формуванні делегації. Наскільки вона технічно підготовлена. Наскільки її члени компетентні. Покладатися на загадкових 5-6 менеджерів не можна. Як не можна виключати, що перемовини знову будуть провальними. Або ж утаємничені експерти підпишуть «укладений під примусом»/«concluded under duress» документ, перетворивши важливі міждержавні перемовини у чергову скандальну угоду...

І насамкінець. «Я чула у Вашингтоні в Конгресі від конгресменів, що до заступників керівника Офісу президента України вже підготовлені пакети санкцій, що в них є вся інформація про рахунки, про людей, які зберігають кошти, про електронні гаманці тощо. Для мене було здивуванням, коли я це почула від колег з іноземних амбасад, що цей перелік вже розширений до понад 230 людей, і що туди виходять всі міністри і всі основні політики від «Слуги народу» і решта» (Лана Зеркаль, українська дипломатка, членкиня координаційної ради Ukraine Facility Platform – <https://tsn.ua/politika/chy-planuvaly-ssha-sanktsiyi-proty-ukrayinskykh-posadovtsiv-pislia-superechky-v-bilomu-domi-zerkal-dalavidpovid-2802623.html>).

Олег К. РОМАНЧУК

